

Senator Reed je dober sluga trustov

Prihranil je jeklarakemu trustu sedem milijonov na leto; drugi senatorji ne zasostajajo.

Washington. — Z otvoritvijo kongresa prve dni v septembru se odpre novo poglavje tragiko-medije trustjanskih relikvijev, ko pride na dnevni red "anemaje" nove carinske predloge. Spočeta je bila v možganih potavodajnih zastopnikov ameriških trustov, sestavljenega za zaprimi durmi po velecarinarjih in sprejeta bo v blagor in večjo čast privilegiranih interesov. Ako bi cela stvar ne bila toliko tragična — tragična radi tega, ker bosta ameriški delavec in farmer prispevali težke milijone v blagajno "trustov", korporacij in kompanij — bi bila ta epizoda, ki se odigrava v Washingtonu, nadvse komična.

A klavni ameriškega kapitalizma skrbje, da se opazovalci njihovega cirkusa ne smejejo, ker slika je bolj žalostna kot resna. Za to skrbje trustjanski senatorji — zastopniki jekla, sladkorja, obleke, tekstilov in 59 drugih privilegirancev. Za svoje delo dobro nagradeni, kar se razume.

Senator Reed iz Pennsylvanije je direktor privilegijev jeklarskega trusta, kateremu je izvojeval malo vsoto sedem milijonov dolarjev na leto. Kljub temu, da predloga še ni bila sprejeta, se lahko smatra, da je ta njena postavka je odobrena in milijoni v žepu. Premoženje tega trusta se je toraj "zvišalo" za sedem milijonov, kar ima že refleksijo v igralnici — Wall Streeta.

Senator Smoot iz Utaha varuje privilegije trusta sladkorne pese, kateri bo postal najmanj za okrog 150 milijonov dolarjev bogatejši na leto. Te milijone bomo prispevali vsi — sleherni oseba od par let starega otroka do najstarejšega starčka. Mi-mogrede bodi še omenjeno, da je Smoot uspešnejši pri koritu kot je senator Reed, ne radi tega, ker je zadnji mogoče bolj "zmeren" — kar ni — nego radi tega, ker je prilika nastala, da je Smoot lahko zagrabil večji kos plena kot pa zvesti služabnik jeklarskega trusta in vseh ostalih privilegiranih skupin.

Zabavna je tudi pozicija "ljudeških" zastopnikov iz južnih držav — sami demokratje, razen par izjem. Tradicija demokrat-ske stranke zahteva, da njeni zastopniki v kongresu pobijajo visoko carino. Ker pa se jug-rapidno industrializira, so na-stali novi ekonomsko-socialni interesi, ki zahtevajo enakih privilegijev od kongresa kot jih zahtevajo tovarnarji na vzhodu, srednjem zapadu in na zapadu: VISOKO CARINO. Res je, da je "progressivni" kandidat Smith v zadnji predsedniški kampanji to staro tradicijo demokrat-ske stranke zagnal v morje, vendar pa strategija stranke zahteva, da demokratje napravijo nekakšno gesto proti visoki carini.

In tukaj postane ta afera komična. Vodilni demokratje so napovedali "boj na življenje in smrt" novi carinski predlogi — ne glede na dejstvo, da so v kongresni zbornici z veliko večino oglasovali za njo! Na zadnjem posvetovalnem sestanku so sklenili, da se bodo borili ne proti carinskim pristojbinam, temveč proti gotovim dolocbam z ozirom na vprašanje, kdo naj bo končna avtoriteta, ki bo odločala v spornih zadevah. To je vse, kar je še ostalo od famozne tradicije demokrat-ske stranke. Zanimivo je tudi to, da o tem vprašanju tudi republikanski visoki carinarji niso enega milijona. To stališče demokratov pomeni uradno splošno ideologijo obeh političnih frakcij ameriškega kapitalizma, v kolikor se to že ni zgodilo.

"Popraskaj me po hrbtu in jaz ti vrnem", je načelo velike večine kongresnikov in senatorjev. To so posebno pokazali demokratje iz države Floride. Floridaki pridelovalci zelenjave in sadja zahtevajo carino na svoje pridelke. Zastopniki tovarniških interesov v kongresu niso bili ti želji preveč naklonjeni. Končno je prišlo med "ljudeški-mi" zastopniki z juga in severa do sporazuma, da drug drugega popraskajo po hrbtu, namreč, da prvi glasujejo za zahteve drugih in naobratno.

Paradokso kot se mogoče sliši, je neki liberalni republikanski tovarnar iz Illinois, Rawleigh po imenu, sklenil razkrinkati to farso visokih carinarjev. Ustanovil je pred nekaj tedni nekak biro strokovnjakov, ki se bo boril proti sedanji predlogi. Večja skupina ekonomov sedaj študira ta čarter privilegiranih skupin in ko se prične bitka v kongresu, katero bodo vodili gotovi progressivni senatorji, bo s pomočjo tega biroja ljudstvo izvedelo socialen in ekonomski pomen carinske predloge. Biroju načeluje Basil Manley, ki je bil predsednik vojnega delavskega odbora.

Sodba nemškega rudarja v Ameriki

Povrnili se je iz Amerike v svojo domovino, ker noče iti hitro k vragu.

Oberhausen, Posenje. — (F. P.) — "Za raven je slabo povod, kjer se nahaja," je rekel mrtev rudar v pogovoru o razmerah v Ameriki in Nemčiji. "Jaz sem bil v Ameriki pet let. Nahajal sem se v Brooklynu (New York). Odločil sem se, da se povrnem, ker za delavca je boljše v Nemčiji kot pa v Ameriki."

"Kakšna je razlika med tema deželama," ga je vprašal poročevalec.

"Odgovor je lahko sledeči: V Nemčiji gre delavec počasi k vragu, v Ameriki pa z enim skokom. Življenje je tukaj bolj varno. Mi se sicer ne vozimo v avtomobilih; pa tudi ne prosjčimo v cunjah. Amerika je gola mešanica ljudi. Tukaj je človek vsaj človek."

"Po preteku deseturnega dela v čevljarni v Brooklynu so mi odgovorili vsi udi. In tudi moj zaslužek ni pomenil več kot moja sedanja plača, ako se vpošte-va dejstvo, da je tam treba plačevati zdravnika, hraniti za stare dni itd. Ker mi je bilo preveč, sem se odločil za povratek, dokler sem še mlad in pri moči."

"Časopisi delajo veliki hula-bal, ker se delavci vozijo na delo v avtih. Nikdar pa ne omenijo, koliko življenja mora delavec dati za nabavo avtomobila. Po mojem mišljenju ima človek več užitka, ako ima svoj vrt. . . In kljub vsem avtomobilom, ki jih imajo Amerikanci, vseeno ne znajo kam iti, ali ni tako?"

"Osemurni delovnik, kos vrta, prosto zdravniško oskrbo za sebe in družino, vsako leto plačane počitnice, brezposelnostna podpora v slučaju, ako je človek brez dela, starostno pokojnino, kadar ni več človek zmogel na rati — well, Amerikanci naj kar imajo avtomobile. . . Za svojo osebo imam rajši sigurnost — avte rad prepuštim tistim, ki imajo denar in čas za tratenje. Za delavca je vsekakor boljše v Nemčiji kot pa v Ameriki," je končal nekdanji "Amerikanec."

Lindy naučil ženo letati.

New York. — Lindberghova žena Ane je bila 23. t. m. prvič sama v zraku. Njen Lindy se je izkazal dobrega učitelja. Bila je v zraku dalj časa, vse kretneje je pravilno izvršila in spustila se je na jla zelo komedno.

V Jeruzalemu se pobližajo v imenu vero

113 mrtvih in 200 ranjenih, ko so muslimani napadli Jude pod "zidom plakanja."

Jeruzalem, 25. avg. — Krvavi izgrebi med židi in muslimani v Jeruzalemu in okolici se nadaljujejo. Do danes je število ubitih naraslo na 113 in ranjenih je 200 oseb na obeh straneh. Med mrtvimi je tudi okrog ducat ameriških judovskih dijakov. Danes so prišle angleške vojske čete z letalskimi enotami iz Egipta, da ojačijo posadke v Palestini.

Jeruzalem, 24. avg. — "Svet" mesto Jeruzalem je danes v obsednem stanju. Vse trgovine so zaprte in okoli avti z vojaškimi in policijskimi stražami dirjajo po mestu, da preprečijo nadaljnje spopade med arabskimi mohamedanci in židi. Včeraj so muslimani napadli žide pod "zidom plakanja," to je pri razvalinah Solomonovega templja, ki jih Jude obkrožujejo vsako leto v tem času. Bila je krvava bitka, v kateri je obležalo 113 mrtvih in 200 ranjenih. Velike množice muslimanskih vernikov so prišle v Jeruzalem, kjer se vsak petek zbirajo pri molitvi v mošeji Omar. Pri tej priliki so trčili ob judovske romarje na ulicah in začeli so se najprvo peovat, nato pa je začelo leteti kamenje, zablakali so se noži in pokali so revolverji.

To priliko so izrabili komunisti, ki so nabili plakate s pozivom, naj vstanejo vsi žide in Arabci proti imperializmu Velike Britanije.

PUBLICITETNI DIREKTOR "FARMRELIFARJEV" IZBRAN

Washington. — Hooverjev odbor farmarske pomoči je imenoval za svojega članikarskega poročevalca Edgaria Markhama iz St. Paula, Minn. Markham je bil washingtonski poročevalec "St. Paul Pioneer Pressa." Re-kord Markhama, kakor tudi tega časopisa, z ozirom na farmarsko združeno gibanje, je vse drugo kot naklonjen. Menda je to glavni vzrok, da je dobil službo pri tem Hooverjevemu odboru, kateri bi pa potreboval, ako ni vse skupaj farsa, članikarskega poročevalca, ki razume združništvo in je njegov zagovornik mesto pobijalec. Na svetu je res vse mogoče, in ljudje se danes menda v veliko večjem številu spreminjajo iz Savia v Pavla kot se pa v bibličnih časih.

Chicago dobi naduljene avtne ceste.

Chicago. — Odbor za transportacijo je sprejel načrt za gradnjo treh eleviranih avtnih cest od srca mesta v downtown do zapadnih predmestij. Ceste bodo zgrajene nad ulicami Monroe, Polk in Kinzie. Elevirani boulevard nad Monroe cesto bo 120 čevljev širok in držal bo od Clinton ulice do Austin bulevar-d. Vse križne ulice ostanejo pod boulevardom, ki bo tvoril most nad njimi, valed česar bo avtni promet na visokem nepre-stan in hitra vožnja iz predmestij v downtown in obratno bo trajala nekaj minut. Izdatki za vse tri elevirane ceste so preračunani na \$111,367,108.

Dobra sugestija.

New York. — Angleški znanstvenik Sir Thomas Holland je sugestiral britaki in ameriki vigdi, da lahko napravita iz Kel-loggove mirovne pogodbe živ do-kument. To je mogoče doseči po mnenju znanstvenika le tedaj, ako obe državi zabranita prodajanje mineralnih produktov vsaki državi, ki bi kršila Kelloggov pakt. V tem slučaju bi bila vojna nemogoča, ker Anglija in Amerika kontrolirata devet deset-tink vseh mineralnih zakladov.

PROTUNIJSKA KAMPAJNA NA JUGU

Tekstilni baroni v skrbeh; dvo-mijo, da se organizacija razširi.

Charlotte, N. C. — (F. P.) — Med tekstilnimi baroni v pied-montskem distriktu se opaža ve-lika skrb radi organizacije od-bora 1000, ki je bila ustanovlje-na pred nekaj tedni za izboljša-nje delovnih razmer v tekstilni industriji. Jako so radovedni, kaj napravi ta odbor odličnih Amerikancev, kadar prične fun-kecionirati.

Unije same se toliko ne boje, ker znano jim je, da je organi-zacija brez večjih denarnih sred-stev, ki pa so nujno potrebna za vsako večjo kampanjo. Ameri-ška delavska federacija tudi ne kaže preveč zanimanja za orga-nizatorično kampanjo na jugu, vsaj ne v oni meri, kot bi se od nje amelo pričakovati. Resnica je, da imajo tekstilni stavkarji "moralno" podporo Williamsa Greena, predsednika federacije, kar je seveda jako poceni; in mesto, da bi organiziral pomoč-no akcijo za stavkarje, se veliko bolj zanima za vojaška vešbal-išča, kar dokazuje dejstvo, da je prevzel mesto glavnega kolektor-ja prostovoljnih podpor za tretji armadni zbor.

Kljub temu, da je unija dose-ga gotove uspehe v okrožjih Greenville, S. C., Gastonije, Ma-riona (N. C.) in Elizabethtona, Tenn., podjetniki ne pričakujejo širše organizatorične kampanje. Da pa potolačijo nemirne delavce in dokazuje vsakega, ki jim bo-če verjeti, da se njihove misli sučejo tudi okrog delavcev, do katerih imajo po svojih prepri-čanjih veliko srce, so pričeli z obširno kampanjo po časopisih, čije tendence je protinijnska.

V velikih oglaših je pričela South Carolina Cotton Manu-facturing asociacija našteti "do-brote," ki jih baje nudi tekstil-na industrija solnčnemu jugu, predvsem delavcem. Oglaš vse-bujejo slike krasnih hišic, v ka-terih baje žive delavci. Povedati je potrebno, da sem in tam ima gotovo število delavcev nekoliko boljša stanovanja; ali za vsak tak slučaj je pa večkratno šte-vilo izredno bornih in žalostnih stanovanjskih kemp, v katerih živi velika večina tekstilnih de-lavcev. Oglašji tudi priporočajo tovarnarjem večjo humanitar-no postopod, kjer je še ni; to-varnarji naj preskrbe delavcem ceneno kurivo in razsvetljavo in na druge načine pokažejo svoje "veliko" srce do delavcev, pravi-vo oglaš.

Za delavskega agitatorja so ti oglašji smešni, ako ne naravnost cinčni. Nikakega dvoma ni, da ne bodo dosegli uspeha. Možno je, da se jim posreči zakrpati razgaljene razmere vsaj za ne-kaj časa. V prid delavskemu gi-banju bi bilo potrebno, da ADF organizira mogočen napad na trdnjavo tekstilnega suženstva na jugu. Vprašanje je tudi, kaj stori odbor 1000 oseb, oziroma ali pomeni kaj več kot prazen sen kresne noči.

Italijanski zračni tekmeč izgini v jezoru.

Rim, 24. avg. — Kapitan Jo-seph Motta, eden izmed šestih pilotov, katere je Italija izbrala za mednarodno zračno tekmo v Angliji za Schneiderjevo kupo, je včeraj telebnil s svojim leta-lom vred v jezero Garda. Niti njega niti letala še niso našli.

Fordov davek.

Detroit, Mich. — Henry Ford je največji davkoplačevalec v Dearbornu. Zadnji teden je pla-čal \$2,234,840.19 davka od svo-jih tovarov. Ford plačuje več kot polovico vsakega davka v Dear-bornu.

Mandžurski karneval ne kaže nič novega

Vesti o napadih in protinapadih, zanikane na obeh straneh, so že stare.

Harbin, Mandžurija, 25. avg. — Praške na kitajsko-sibirski meji se nadaljujejo. Danes se je razširila vest, da so Kitajci ujeli in ustrelili štiri Ruse in tri Mongole kot vohune. Prišla je tudi vest o revolvi v Mongoliji in masakriranju 160 Kitajcev v Bargi.

London, 24. avg. — Kljub po-ročillom iz Moskve, da so vse ve-sti o sovjetskih vpadih in nape-dih izmišljene, prihajajo poročil-la iz kitajskih virov, da se ruska invazija ponavlja. Sovjetske če-te so okupirale Tungning blizu meje na vzhodni strani Mandžu-rije.

Iz Peipinga poročajo, da ima-jo sovjetske operacije na vzhodni in zapadni meji namen para-lizirati obratovanje premogov-nikov v Dalajnoru pri Mandžu-liju in v Mulingu pri Suifuenu. Kitajska nacionalistična vlada je dala provinčni vladi v Man-džuriji dva milijona dolarjev kredita za nakup vojnega mate-riala.

Druga vest iz Peipinga se gla-si, da so inozemski konzuli v Harbinu sklenili, da vsi njihovi državljani izpraznijo Harbin in odpučejo v južni del Mandžu-rije.

Nadalje poročajo, da so kitaj-ske čete zasadele skupino Rusov, ki so palagali mine pod tir vho-dne železnice v okolici Mandžu-lija. V boju ob meji je bilo uje-tih 40 sovjetskih vojakov, kate-re so odpeljali v Harbin.

Zapelnjati spet v Ameriki

Preplul Pacifik v 68 urah.

Los Angeles, Cal., 26. avg. — Nemški zrakoplov "Graf Zeppel-in" je dospel danes zjutraj v Los Angeles. Zračno pot iz Ja-panske v Ameriko čez Tih oce-an, 5800 milj, je premeril v 68 urah do San Franciscu, do Los Angelesa pa je trajala plova 74 ur in tri minute. Močni vetro-vi, ki so vlekli preko Pacifika od Azije proti Ameriki, so pomagali zrakoplovu, da je drvel z veliko brzino na svoji zgodovinski turi Zeppelin je do danes preplul 16,880 milj daljave okoli sveta. Zdaj ima še iti 2500 milj do New Yorka.

MLADENICI SPREJEMAJO HIŠNA DELA

London. — Velika brezposel-nost ruši marikatero tradicijo. Porušila je tudi tradicijo, da moški niso sposobni opravljati hiš-nih del, oziroma da to delo spada ženskemu spolu. Rajši kot bi bili brez dela, je že veliko mladeni-čev sprejelo domača dela, ki jim gredo ravno tako dobro od rok kot ženskam. Gospodinjje pravi-vo, da moški pri tem delu celo nadkrikuje ženske, ker niso toliko — klepetavi. Kljub temu je to majhna tolažba tako za žen-ske kot za moške delavce, ker dvomljivo je, da se bo na ta na-čin zmanjšala brezposelnost. Tudi je to znamenje, da ženske zavzemajo mesta v tovarnah v vedno večji meri.

Hočejo mestnega upravitelja.

St. Paul, Minn. — Mestna vla-da je prejela peticijo za spre-membo čarterja, ki bi dovolje-val manažersko formo vlade. Se-danja forma vlade v tem mestu je forma mestnih komisarjev, ki je v veljavi od leta 1914. Mestni svet je odredil, da se vrše vo-litve o spremembi čarterja v te-ku 90 dni v smislu postav. Sen-ta-paulčan se razdeljen glede te-ga vprašanja. Laboritje, kot je soditi po "Union Advocatu," so proti spremembi, ker v mana-žerski formi ne vidijo nobenega izboljšanja vlade.

STAVKOVNA SITUACIJA V MARIONU

Vojaštvo je slab element za iz-ravnavo stavke; solidarnost in navdušenje stavkarjev obču-dovanja vredno.

Marion, N. C. — (F. P.) — Z religiozno navdušenostjo čuva-jo delavci stavko, svojo unijo in svoje interese. Zgodovina de-lavskih bojev pozna redke slu-čaje, ki bi se mogli primerjati v odločnosti, disciplini in boje-vitem duhu s stavko v Clinch-fieldu in Marionu. Odkar je bi-la proglašena stavka pri Clinch-field Mfg. kompaniji in je bila poslana na lice mesta državna milica, se od ranega jutra do pozne noči vrše posebne vrste demonstracije, ki so jih zmogli napraviti le "hrbovali" na jugu.

Radi izredne discipline, ki ve-je med stavkarji, je vojaštvo le za nekako častno stražo v Clinch-fieldu. Kljub temu je tukaj, kar daje stavki še posebno cin-čen značaj. Med vodstvom stav-ke in tovarnarjem je prišlo do sporazuma, da stavkovne stra-že ne bodo zabranile prihoda "lo-jalnih delavcem," namreč doma-činom, ki šele delati. Zabrane bo prihod importiranim skobom, katere je družba mislila prvotno utihotapiti v tovarno. Ako se bo družba držala tega sporazuma, je nevarnost za nemire, precej odstranjena.

"Glede 'lojalnih delavcev' jih ima družba tako malo število, da ne bo nikdar več odprla tovarne, ako bi bila odvisna od teh. Na vsakega od teh pride deset lojal-nih unijonistov in stavkovno struktura, ki je ustrojena po vojaške, le da je svobodna in v izredno dobrem razpoloženju. Stavkovna straža sestoji iz celih družin: od staršev do najmlajšega otroka, ki navadno ostanejo v sotorih od ranega jutra do temne noči. Med vodstvom unije in podjetni-kom se vrše pogajanja.

VELIKA POVODENJ V JUGOSLAVIJI

Skopje in Sarajevo poplavljeni.

Beograd, 24. avg. — Silna ne-sreča je včeraj zadela mesto Skopje v južni Srbiji. Valed u-trganja oblaka je bliskovito na-rasla reka Varda s svojimi pri-toki vred ter poplavlja velik del mesta. Glavni del mesta s bazar-ji je pod vodo. Osem tisoč dru-žin, največ mohamedanskih, je ostalo brez strehe. Po prvih ve-steh je 50 oseb utonilo, a kasne-je je bilo to zanikano.

Enaka nesreča je zadela Sara-jevo v Bosni, ki je deloma pod vodo. Tam je utonilo dvoje o-trok. Skoda v obeh mestih zna-ša na milijone dinarjev.

Niska plača livarjev v Milwaukeeju.

Milwaukee. — Neorganizira-ni livarji v tem mestu prejema-jo v mnogih slučajih le 40 cen-tov na uro. Delajo od 10 do 12 ur na dan. O organizaciji ni nobenega sluha, kar priča njih plača in izredno dolg delovnik. Kampanje med livarji je pričel voditi James Sheena od mestne centralne unije. V mestih, kjer so livarji organizirani — teh ni posebno veliko, ker v tej indu-striji prevladuje "openshop" — prejema jo en dolar plače na u-ro.

Pogajanja v zastoju.

New York. — Na pogajalno stezo med organiziranimi tiskar-ji in podjetniki se je vlegel pol, ki je dosedaj z uspehom prepre-čil sporazum glede nove pogod-be. Tiskarji zahtevajo peto-dnevni tednik s sedanjim plačo, podjetniki pa insistirajo, da se-danja pogodba velja za prihod-nje tri leta. Pogajanja so bila odložena radi konvencije med-narodne unije tiskarjev, ki se prične v Seattlu, Wash.

Francoski komunistični vodja pustil stranko

Paul Marion, ki je bil zaupnik v Rusiji, pravi, da je v stranki preveč birokracije.

Paris, 24. avg. — Paul Mari-on, ki je bil dve leti v Moskvi kot vodja biroja za komunisti-čno propagando v Franciji, se je zadnje dni vrnil domov in izsto-pil iz komunistične stranke. Ob-enem je objavil razloge, zakaj je to storil.

"V Moskvi, kjer sem bil od no-vembra 1927 do februarja 1929, sem bil v tesni vezi z voditelji. Leto dni sem prebil v pisarnah kominterne. Imel sem priliko najtesnejše dotike s delavci in navadnim ljudstvom. V tem ča-su sem se prepričal, da slaba si-tuacija v Rusiji na izviru iz slu-čajnih in malotrajnih napak, temveč iz novega birokratskega sistema, ki leži kakor mora na ljudstvu. Teoretično vladajo de-lavci in mali kmetje, dejansko pa stoji za fasado te teorije skrita mogočna, brezupna in nadvse o-krutna stena kaste birokratov, ki vladajo od Stalina na vrhu do najmlajšega valškega korespon-denta. Govoril sem s delavci, ki so bili revolucionarni bojevniki. Ti se danes kasajo, da so kdaj prelivali kri pod geslom "Vao oblast sovjetom." Danes čutijo, da so bili prevarjeni. Videl sem strokovnjake, ki se aramujejo statistik in poročili, katere so bili primorani sestavljati; privatno so mi povedali, da namesto spa-ljanja industrije s kmetijstvom se bolj in bolj širi razlika med me-stom in vaajo in Rusija se raz-vija ne v socializem, pač pa gre v predkapitalistično dobo in bar-barizem. To me je tako rasoda-lalo, da sem pustil vse skupaj."

Komunistična banka v Parizu, finančna institucija stranke v Franciji, je prišla v škripce. So-dilne je odredilo preiskavo, ki je odkrila, da so voditelji Marcel Cachin, Jacques Doriot in drugi vložili fiktivne (namiljene) vsote denarja v banko, nakar so potem jemali tuji denar na do-tične vlošne knjižice. Banka je tudi posodila velike vsote za raz-ne stranske aktivnosti brez ob-resti in te vrste posojila preka-šajo vrednosti bank.

PREVELIKO BREME POVZROČILO POTOP "VESTRISA"

London. — Angleška trgo-vska komisija, ki je preiskavala vzroke za potop angleške ladje "Vestrisa" dne 13. novembra 1928, ko je plula iz New Yorka proti Južni Ameriki, poroča, da se je ladja potopila valed prevle-kake bremena. Z jho vred se je potopilo 112 ljudi. Tragedija je lahko še vsakega v spominu. Ko-misija je polotila odgovornost za potop na rame kompanijske-ga vodstva v Londonu in na nje-no newyorško agencuro. Lakom-nost po denarju in ne pomanj-kanje discipline med moštvo — kot je trdila kompanija — je odgovorna za tragedijo, pravi komisar.

Peki dosegli zvišanje plač.

Hazleton, Pa. — Organizirani peki so v tem distriktu podpisali triletno pogodbo, ki določa od e-nega do štirih dolarjev zvišanja plač na teden, osemurnik, čas in pol plače za čezurno delo in dvojni plačo za delo v izrednih slu-čajih. Pogodbo so podpisale vse večje kompanije in prizadeti je 140 pekov.

Petdnevnik v Clevelandu.

Cleveland. — S prvimi sep-tembrom bo vsa stavbna indu-strija v tem mestu pričela obra-tovati na podlagi petdnevnega delovnika. V tem smislu je bila sklenjena pogodba med svetom stavbnih delavcev in podjetniki in velja za vse stroke. Dnevna plača znaša od sedem dolarjev za težake do 13 dolarjev za de-lavce gotovih strok.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LITRINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena (Slovene) in Kanada do 50.00 na leto, 25.00 za pol leta, 12.50 za četrt leta; za Chicago in Cleveland 75.00 za leto, 37.50 za pol leta; za London 100.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Čena glavnice po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2457-59 South Laramie Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavi: na primer (July 31-1929), poleg vsakega besedila na naslovni strani, da vam je v tem dnevniku potekla godina, Torej je pravilno, da se vam list ne pošlje.

Težaki izginjajo

Opazovalci delavskih razmer poročajo, da je navadni delavec — težak ali pomagalec, ki pri me za vasko težje delo — danes že bela vrana v Ameriki. Teh delavcev ni več, ker niso več potrebni. Navadnega, težkega dela z lopato, krampom, železnim drogim in batom je vsak dan manj v industrijah; stroji opravljajo skoro že vse.

Pred leti so bile v vsakem večjem ameriškem mestu velike armade težakov, navadnih siveh imigrantov iz Evrope, ki so se selili iz kraja v kraj, kjer je bilo dobiti kaj zasluzka. To so bili takozvani "common labor", ki so morali prijeti za najenostavnejša dela v tovarnah, na cestah, pri kopanju grabnov in kanalizacij, na železniških progah itd. Bili so najnižje plačani in njihovo delo ni bilo nikdar stalno; vedno so se menjavali pri delu, na prostoru in v kraju. Armade teh siromakov — najbolj zastopanih in izkoriščanih — niso bile nikdar izčrpane. Pridnejši med njimi so se kam urinili na stalno mesto z boljše plačilnim delom, a na njihovo mesto je prišlo po pet novih imigrantov.

To je bilo včasih svobodnega naseljevanja in brez malega vsi jugoslovanski priseljenci so delali več ali manj časa "izkušnjo" v tem stadiju. Domačini niso marali za težako delo. Zamoreci so bili edini, ki so tekmovali z imigranti. Domačini pa so enako sovražili imigrante in zamorce, dasi so jim bili potrebni, ker so izvršili najtežja in najgrobja dela. Delavska unija jih tudi ni marala, ker niso znali jezika in zaradi njihove večne nestalnosti. Bili so večni tuji v deželi.

Kje so danes? Železniške družbe so se edine, ki potrebujejo težake, toda to niso več evropski "zelenci" niti zamoreci. Na progah delajo samo še Mehikanci, katere razvažajo po vseh Zdrženih državah. Mehikane je še edini "ptič selilec", ki dela za nizko mezo. Evropski imigranti so danes redki in se hitro porazgube. Bivši težaki so se pa že davno "amerikanizirali". Stroji, ki so prevzeli brez malega vsa težaka dela v tovarnah, na cestah in drugje, so bili in so še najefektivnejša sila. Ako hoče delati pri stroju, moraš znati to ali ono, moraš se navaditi jezika in tehnike. Tako se je naš težak transformiral v mehanika ali napol mehanika.

Moderne industrije ne potrebujejo težakov. Ta tip delavstva izginja — in mora izginiti v korist drugim in v svojo lastno korist. Težaki so bili okoli sebi in drugim. Natrpali so delovni trg in tvorili večno armado rezerv za konkurenco organiziranemu delavstvu in za stavkokaštvo. Ker so bili najnižje plačani in najmanj stalno upošleni, je bilo med njimi največ bede in pomanjkanje. Bili so proletari in trpili v pravem pomenu besede. Zato je boljše, da jih ni več.

Moderne industrije zahtevajo izučenega delavca, ki lahko obratno zahteva višje plačilo in višji življenjski standard. Težak je z malimi izjemami ostal vse svoje življenje težak: revež z mizerno eksistenco in na nizkem standardu življenja, neizobražen, neveden, praznoveren in predmet vseh mogočih izkoriščanj. Izvežbani delavec ima veliko več priložnosti do napredka in človeške dostojnosti — in smisla za boj.

Na mandžurski "fronti" se vrši zanimiva vojna. Vojna poteka moderno — po radiu. Kitajska radiopostaja v Mukdenu strelja očitke in psovke v Sibirijo, sovjetska radiopostaja v Karabovsku pa strelja enake reči na Kitajsko. Obe postaji se zmerjata v kitajščini in ruščini in za približek — tudi v angleščini, da ostali svet Daljnega vrtoka lahko razume kaj je pravzaprav v zraku. Bog živi tako vojno!

Druga zanimiva vest s kitajsko-ruske "fronte" se glasi, da so štiri sovjetske topničarke priplule po reki in izstrelile okrog sto granat na — rusko stran meje. Ta je res lepa! Nekdo strelja kozo. Boljševiki jih ne streljajo, kajti oni so nezmotljivi. Torej so Kinezarji tišči lumpje. Naj se čuvajo!

Kje je plemeniti general Nobile, ki je nosil križ na severni tečaj?

Glasovi iz naselbin

O Glacier parku.

Iz Washingtona. — Na visoki gorski planoti severozahodne Montane se naš potnikski vlak nenadoma ustavi. Sprevednik nam zakliče, da smo v Glacier parku. Od postaje, par sto korakov proti severu, stoji ogromna lesena stavba, ki se imenuje Glacier park hotel.

Na obširnem balkonu hotela sedi pol ducata indijanskih poglavarjev iz rodu Black feet; opravljeni so z vsemi svojimi dostojanstvenimi znaki, ter obarvani po obrazih z rdečo bojno barvo, ki skoraj zastaja za barvo, ki jo rabi jo hčerke Izraela. Uprava Glacier park hotela je že mnogo let najema stare indijanske poglavarje, da zabavajo turiste s svojimi bojnimi plešmi, petjem in z raznimi verskimi ceremonijami, kar hotelu služi kot največja atrakcija. Za večerno zabavo so ti indijanski poglavarji priredili poseben verski obred, pri katerem so krstili ter vzeli za hčerko svojega rodu neko damo iz Philadelphije, Pa. Za ta svečani obred se nan je zbralo mnogo na severnem balkonu hotela. Upravniki hotela nas je prijazno opozorili v angleščini, da se vzdržimo smeja, ker to je pri Indijancih jako sveta in silno resna stvar.

Zadoneli so tužni glasovi bobna, s katerimi se je mešala še bolj tužna pesem poglavarjev, ki so poskakovali okoli dame iz Philadelphije. Za kratek čas je boben utihnil in poglavarji so se usedli na svoje mesto. Pristopil je 88 letni poglavar z imenom "Telečja glava" ter prijel belo damo za roko, na kar je glasno molil k velikemu bogu solnce, da jo ohrani v sreči in je končno pripelje v večna lovišča, kjer se bo izpremenila v belo volkujo, s katerim imenom jo je tudi krstil.

S tem je bila naša zabava končana.

Glacier park hotel je le neka-ko oporišče za druga dva hotela, ki se nahajata druga v notranjosti parka. Eden teh hotelov je bil zgrajen leta 1927 na kanadski strani parka, kar je največja zasluga sv. prohibicije, pred katero bežijo bogati Amerikanci. V sredini parka pa se nahaja zanimiv Many glacier hotel. Turisti se po navadi tukaj ustavljajo ter si peš ali na konjih ogledajo orjaške snežnike. Tukaj tudi vlada večni hlad. Par milj od hotela se lahko človek kopa v jezeru, po katerem plavajo ledena plošča.

Vsi hoteli so tukaj zgrajeni po vzoru švicarskih gorskih kabin, le da so malo pomešani z ameriško udobnostjo ter obsežnostjo. Gre se v prvi vrsti za tem, da se izletnik takoj pri vstopu iznebi vsakega spomina na civilizacijo, in da se je to doseglo, se tu ni štedilo s tisočniki; stopiti je treba v glavno dvorano hotela, pa se človek takoj prepriča. Ta dvorana je nad 100 čevljev dolga. Njen strop podpirajo 40 čevljev dolgi in 4 čevlje debeli stebri, ki so bili pripeljani iz države Washington. Stene so polne s kožami medvedov, bivolov in druge zverine. Po hodnikih so postavljeni šotori iz bivolskih kož, ki so jih vstrojili še Indijanci. Stene krasijo tudi glave divjih ovc, koz in vseh vrst rogov in jelenov. Sploh se zdi človeku, da se nahaja v nekakem lovskem paradizu. Mene so nehoti obhajale misli, kdaj si bodo začeli proletarci zidati taka pribežališča. —F. K.

Za kruhom.

Staunton, Hill. — Malokdaj se čita dopis iz naše naselbine. Največ je temu vzrok, ker nas je tukaj mala skupina Slovencev. Več rojakov se je že izselilo v druga industrialna mesta, ker tukaj ni drugega zasluzka kot v par starih rudnikih, ki obratujejo po dva do tri dni na teden.

Največ naših rojakov je zaposlenih v rudniku No. 7, ki je obratoval v dveh letih le 6 mesecev in pol. Zato so se nekateri rojaki naveličali čakati na milost rudniških baronov, kdaj njim bodo ukazali iti v tiste črne jame; poskušali so si zasluzka drugje. Vsi tukajšnji rojaki imajo svoje domove; nekaj je že zaprtih, ker so se gospodarji izselili. Zalostno je pogledati te lepe prazne domove, ker si ga je vsak pač težko prislužil.

Pred par tedni sem obiskala

moje prijatelje v Milwaukeeju, Wis. To mesto se mi jako dopade. Tudi od tukaj se je že nekaj rojakov naselilo tja v kratkem času, in so vsi zadovoljni. Najboljše bo tudi za nas, da bomo dali slovo rudarskemu stanu, ker nam ne kaže nobene bodočnosti.

Na tem mestu se tudi zahvalim moji prijateljici za prijazen sprejem in dobro postrežbo za časa mojega obiska. Pozdravim vse tamkajšnje rojake, s katerimi sem se spoznala v zadnjem času.

Pozdrav čitateljem Prosvete.

Amalia Prelec.

O proslavi 25 letnice.

Park Hill, Pa. — Proslava 25 letnice jednote s piknikom dne 18. avg., ki so jo priredila dr. št. 44, 168 in 254 SNPJ, se je izvršila v popolno zadovoljnost vseh navzočih.

Piknik se je vršil na Park Hillu, na katerega so takoj opoldan pričeli prihajati avtomobili z našimi člani od blizu in daleč. Če bi človek sodil družbo po številu avtomobilov na pikniku, bi mišlil, da ima skoraj vsak član ali vsaj vsaka rodbina svoj avto, toliko jih je bilo.

Vreme je bilo kot nalašč za piknik — jako prijazno. Igrala je Moxham godba in nastopilo je pevsko društvo Bled iz Conemaugha. Govorniki so bili trije: prvi je nastopil br. Andrew Vinditcher ter je v kratkem govoru pojasnil, kaj je in kaj pomeni SNPJ. Za njim je nastopil br. Frank Zaitz iz Chicaga. Ker se je o bratu Zaitzu že veliko pisalo in govorilo, je takoj obrnil pozornost vseh nase. S svojim pol humorističnim in pol resnim govorom je držal navzoče, kot bi bil magnetičen. Ljudstvo je bilo z njegovim govorom in nastopom popolnoma zadovoljno. Veliko jih je, ki so izrazili željo, da bi se večkrat priredile zabave s takimi govorniki.

Za njim je nastopil John Lokar ml. iz Clevelanda. On je govoril v angleškem jeziku; apeliral je na mladino, da se organizira v svojem angleško govornem društvu. Apel ni bil zastoj. Čul sem, da se je takoj odzvalo do 40 mladih ljudi, zasedli so avto ter so odpeljali v Conemaugh. Čez eno dobro uro so bili že zopet nazaj z veselo novico, da so se organizirali ter ustanovili angleško društvo. Jos. Culkar je bil izvoljen predsednik; Louis Rovanešek podpredsednik, Sophie Bricel za tajnik in Amalia Vidrič za zapisničarico. Na to je nastala noč ter se je bilo treba posloviti in iti vsak na svoj dom.

Proslava kot taka je bila v cellem oziru popolen uspeh. Postrežba dobra in ljudstvo v jako dobrem razpoloženju.

Poročevalac.

Zahvala.

Bear Creek, Mont. — Čutim se dolžnim, da se svojem prijatelju Antonu Pustoslemšku lepo zahvalim, ker se je toliko potrudil, da je šel okrog svojih prijateljev in znancev in nabral lepo vsoto meni v podporo. Kako me je nesreča zadela, upam, da vam je že znano, ker o tem sem pisal v Prosveti že parkrat.

Darovali so sledeči: Ignac Jarmernik \$5, Mat. Robnik \$2, Anton Pustoslemšek \$2. Po \$1: Rudolf, Robnik, John Lavsin, Jakob Podbreznik, Lukaš Selanik, Louis Turk, Frank Funtek, Peter Sajevec, Mo. Baileh, Steve Stanic, John Kovbar, Joseph Vozdovnik, Simon Petrovič, Gregor Pečavnik in Tony Plut. Po petdeset centov: John Podbreznik, Ignac Klančnik, Matt Funtek, Frank Medved, Antonija Lellianik, Frank Rihter, Frank Furlan, Joseph Kačnik, John Mlačnik, Mary Zaic, Mary Pečavnik, Mike Vidmar. Po petintrideset centov: Terezija Mehle, Frank Kuč, Joseph Sterle in Tony Mahne. Skupaj \$30.

Izrekan najlepšo hvalo vsem darovalcem, posebno pa Antonu Pustoslemšku za njegov trud. Če sem kako ime prezrl ali nepravilno zapisal, prosim, da mi prizadeti oprostite.

Martin Rihar,

član društva 112 SNPJ.

Nemška potovalka Margot v Simpson opisuje Brazilijo takole:

Ce sem v prejšnjih časih, ko še nisem poznala Rio de Janeiro, mislila hvaliti to mesto kot najlepše na svetu, se mi je zdela, da utegne biti ta sočba nekoliko pretirana ali vsaj neprevidna. Kajti — kdo naj izmed čudovito lepih mest, s katerimi se ponaa naš svet, izbere eno in ga proglasi za najlepše? In vendar, ko sem prežvela v tem mestu nekaj časa, sem razumela, zakaj se ljudje tako navdušeno jejo za Rio. Čeprav tudi zdaj ne maram trditi, da bi bilo to mesto najlepše na svetu, moram vendar priznati, da tako lepega mesta še nisem videla.

Morje ima tamkaj nepopisno globoko, nasičeno sinjino; v klasično plemeniti, velikopotezni in vendar neskončno ljubkih linijah se vije zaliv, iz katerega mole strme, alikovite čeri. Vzdušje ob obali teko s palmami zasajene avenije, kjer vidiš številne javne palače, vile, hotele, skrbno negovane nasade in tropiski bujne vrtove.

Rio je zgrajen sredi zajetnih bregov, koder se še širi pragozd; amfiteatrsko se pne na bregove labirint njegovih hiš morje, bregovi, pragozd — to tvori z milijonskim mestom vred mogočnem scenerijo vse premagujoče lepote, ki je potratno poplavljen z zlatom solčnih žarkov. Rio je vedno oblečen v svečano obleko, kakor da bi bil vsak božji dan pripravljen na slavnost. Najlepši je zvečer, tik pred solničnim zahodom, ko vsa pokrajina žari v najnežnejših barvah od pastelno temne do škrlatno žareče, pa tudi na vse zgodaj jutraj, ko se prebujajo mladi dan. Morje, hiše, pečine v zalivu, pragozd na bregovih, parki v pristanišču, številne javne družnice, ki lahko plovejo v sanjavo nežne morske daljave, da se gledalci zdi, kakor da bi bile sproščene vsake teže, tako so fine in lahke — skratka, vse, kar dogleda oko, dobi najprej neverjetno nežen, skoraj nadzemsko dišeč nadih rožnate barve. Od minute do minute, ne od sekunde do sekunde, se ta kakor diha rožnata barva zgleda: če dalje bolj, dokler očarljiva lepota te skoro da fantastično pokrajino ne zabliziš v globoki, nasičeni, polni rožnoderči barvi, ki potem blede v divnih otenkih, v nepopisnih barvnih prehodih; tako vznaja mogočno solnce, ki s svojim bleskom vse obilno poslati.

Na avenijah, ki se vijejo mnogo kilometrov vzdolž ob morju, kar mrzlo avtomobil; peševci ni veliko na ulicah, zakaj huda vročina nikogar ne mika na sprehod. Na glavni ulici, na mole strme, alikovite čeri. Vzdolž dolgi, elegantni Avenida Rio Branco in v njenih stranskih ulicah pa vlada zlate temo nepopisno vrvenje in gomazanje ljudskih množic. Tukaj se sprehajati, flirtati, čebitati in se pomerkovati, to je najlepša zabava za moške in ženske, ki nimajo podnevi dela in nadležnih skrbi. Sicer pa: Braziljane je trdnost preverjen, da Bog v svoji neskončni modri dobroti ni ustvaril ljudi za delo. Dame, ki so vedno oblečene zelo okusno in se rade ponajajo z obilnim nakitom; so kaj pogosto zelo lepe in bi bile lahko še lepše, če bi malo manj rabile puder, pomado in barvilo za ustnice, s čimer se česta pretirajo uprav do grimasnih potez. Tudi gospoda daje zelo veliko na svojo vnanost, pri čemer pa le preveč razvedra neprimerno gledalstvo in porabi mnogo več parfuma nego dopušča dobri okus.

Električna železnica se vzpenja visoko v hribe, v Santa Theresa, kjer se sanjavo vrste krajne vile, obdane od senčnih, živopisnih vrtov. Razgled od tukaj na mesto in morje je upravljen presunljivo po svoji mogočnosti in lepoti. Če je Santa Theresa elegantna četrt v hrihah pragozda, tedaj je Copacabana divno mesto vil ob morju. Tu polje vse leto veselo kopališko življenje, ki se ga udeležujejo v lepem številu tudi srečni tuji, v glavnem Severoameričani in Angličani, ki tudi tvorijo, večino igralcev, borečih se zvečer za ruleto v igralnici copacabanskega Palace-hotela za srečo v igri, ki pa je le redkokdaj kateremu milu, se tudi tu zaigrajo vsak večer. Kakor v Evropi v Monte Carlo,

teške vsote. Da so izgube tako velike in dobički tako redki, bomo razumeli, če izvemmo to-le: Pred nekaj leti je hotelska družba oddala v najem igralnico za tako fantastično najemnino, da so vsi a sigurnostjo prerokovali skorajšnji konkurz drznega najemnika. Toda gospoda ni dovolj računala z demokratsko močjo igre, ki kaj rada obsede tuje, pa tudi domačine, in mnoge ne izpušči iz svoje pehenske oblasti, dokler se ne izpremeni iz bogatašev v jadne nemanice. Že v dveh mesecih je zbral najemnik denar za celoletno najemnino vse ostale mesece mu je teklo v malho kakor zlata reka.

O Rio ne moremo govoriti, ne da bi omenili njegovih proslulih karnevalov; kdor jih ni videl, pojuna to mesto le na pol. Tujcu se zdi ob karnevalskih dneh, da je začel med same obsedene ljudi. Povsod vidiš množice vpijočih, rjovečih, fantastično oblečenih ljudi, ki jih preganja nekaka vročina zabaveželjnost, in ki delajo tako gnečo in hrup, da se čudom čudiš in vprašuješ, kakšni so neki ti ljudje. Gneča, ki vlada takrat na Avenida Rio Branco, se ne da opisati: nevedno naravnost ograža življenje. Razburjeni pogledi se bliskoma križajo; zaglušujoč, živce pretresujoč krik se spaja z vrščicami zvoki avtomobilov, s silkanjem raket, s hrupno godbo netih kapel. Pončbi se razbohoti po kavarnah, klubih, gledališčih, hotelih, barih, restoranih in plešilih nebrzdano življenje in vrvenje, — vse v znamenju sladke strasti, ki se tu razmahuje — o omemoglosti.

Ko potetje s svojo zgočo pripeko izpremeni Rio v pravi pravičati pekel, se vsa voljša družba umakne v gore, v očarljivi Petropolis, kamor prispbe po poldrugurni lagodni vožnji z vlakom. Ta kraj je bil prvotno nemška naselbina, ki jo je ustanovil nesrečni cesar Don Pedro; pozneje se je sem prenesel poletni sedež prezidenta zvezne republike, diplomatskega zbora in odlične družbe. S svojim osvežujočim hladom, dobrim, močnim zrakom, lepimi vilami in potratno obilno vegetacijo, obstoječo že prelestnih cvetlic, nas ta kraj spominja majhnega paradiza.

Najbogatejša država Brazilije je Sao Paulo, čije glavno mesto enakega imena je bilo še pred dvajsetimi leti srednje mesto s 70.000 prebivalcev; raslo je torej z ameriško hitrostjo, zakaj danes šteje skoraj že milijon duš. Mesto pa se ni moglo razvijati v skladu s to poplavo naseljujočega se prebivalstva: cele četrti očitujejo, narejenost za silo in k razkošnim vilam vodijo divje, netlakovane ceste. V svetovnoznanih kačjih zavodih se vzdržujejo tisoči strupenih kač, ki jim njih čuvaji odvzemajo strup, iz katerega se izdeluje zdravilni serum zoper pik strupenih kač. Država Sao Paulo je za svoje bogastvo dolžna hvalo kavi, čije rastline zelo prija klima in rdeča prst te dežele. Pa tudi bombazevina in riž dajeta čedalje večje dohodek; slednji sadež je že danes braziljski izvozni predmet.

Severna Brazilija je čisto tropiska in neznosna Evropecu, dočim južna Brazilija z državami Parana, Santa Catharina in Rio Grande do Sul vsaj ponekod omogoča Evropecu uspešen obstoj in delo. Tu so tudi mnoge naselbine evropskih izseljencev.

Selišča naših rojakov leže sredi pragozdov. Brika mu je usoda, kdor si mora tukaj krečiti tla in pridobivati zemljo za obdelovanje. Tak pragozd nima prav nič romantičnega in lepega; skozi njegove goste krošnje, rastline vzpenjalke in zajedave vse vrste ne morejo prodrati solnični žarki. Povsod vlada smrtna tišina. Razen kač nobene divjačine; daleč naokrog se ne oglasa noben ptič. Samo zdaj pa zdaj zavreči kakka papiga. Pragozd ubija vse življenje, vso moč tal izsarka on sam, "zeleni pekel", sovražnik slehernega življenja.

Brazilija bo lahko še mnoga desetletja sprejemala dotok evropskih izseljencev, zato se vlade njenih držav zelo trudijo, da bi križe potrebo človeških sil iz obilnega rezervarja čedalje bolj ubožne, od medsebojnih bojev in narodnega sovraštva oslabilne Evrope. Večini izseljencev je namenjena teška usoda, da postanejo kolonisti v Kakor v Evropi v Monte Carlo,

(Dolje na 3. strani.)

Mrtvoudnost, revmatizem, diabetes in ischias ozdravljive s preprosto operacijo v nosu?

San Sebastian, sredi julija.

Dr. Ferdinand Asuero, ki ga tukaj vsi hvalijo in nazivajo "čudotvorni doktor španske dežele", po pravici zasluži ta naziv. Uspehi, ki jih je dosegel pri zdravljenju težjih in lažjih primerov mrtvoudnosti, res meje že na čudodelnost. Hodeč po dosedanjih njegovih uspehih je ta utri medicini nova praktična pota. Vnaprej povedano, zdravi Asuero mrtvoudnost s preprosto operacijo v nosni duplini.

Malo pred mojim posetom je ozdravil dr. Asuero znanega španskega bankirja markija Aldamo, potem pa se je preselil v svetovno morskopališče Biarritz. Tukaj je imel med drugimi pacienti tudi infanta Jalmea, drugega sina španskega kralja, ki ga je v kratkem ozdravil težke ušesne bolezni. Na stotine šteje število njegovih pacientov, največ mrtvoudnikov. Večina njih je zapustila njegovo ordinacijsko sobo že v desetih minutah popolnoma ozdravljena.

Sam sem bil priča enega najslajnejših primerov njegove zdravniške umetnosti. Med množico, ki je čakala v ordinacijskem predsoju na zdravnikovo poziv, je obrnil nase mojo pozornost mladenič, ki se je s težavo opiral na bergle. Bil je, kakor sem pozneje izvedel, namješčenec v neki madridski banki. Kakor mi je sam pravil, že 16 let ni mogel upogniti kolien. Pri zdravniku se je zadržal samo petih osem minut in po konsultaciji je odhajal ozdravljen kot "najrežnejši človek Španije", kakor je vzkliknil, ko je zapuščal ordinacijsko sobo. Samo preprosta operacija v nosu se je bila izvršila v teh kratkih minutah, a kakor da se je bil zgodil čudež: mladenič je ozdravel po 16-letnem trpljenju.

Ozdravljenje, na katero je dr. Asuero najbolj ponosen, mu je uspelo pri kolumbijskem konzulu v Manchesteru. Senorja Yuaquina Orandja je mnogo let mučila bolezen v hrbtnem mozgu. Iskal je pomoči pri mnogih angleških, francoskih in italijanskih specialistih, pa noben mu ni mogel pomagati. Slednjič so ga opozorili na Asuera in konzul je odprtoval k njemu v San Sebastian. Samo pet minut je trajalo zdravljenje in vse bolečine v mozgu so izginile. Konzul se je počutil popolnoma preloženega in tudi pozneje se ni pojavilo nikakršno poslabšanje bolezni.

Privatna klinika dr. Asuera je v tretjem nadstropju bivšega Knežjega hotela, ki je sedaj izpremenjen v bolnišnico. Ko sem obiskovalnega zdravnika, so bili pri njem dve sestri in več zdravotnikov. Doktor je pokazal dve majheni, približno 6 col dolgi jekleni palčki. Na palčici se pritrdi nekakšen projekcijski aparat, skozi katerega se vidi v notranjosti organov, ki sicer niso neposredno dostopni vidu. Na eno izmed njih se pritrdi poseben električni aparat za primer, ako se nameravajo zdraviti organi tudi termično, s pomočjo elektrike. Jekleni palčki sta, kakor zatrjuje dr. Asuero, njegova lastna iznajdba in obenem edini instrument, ki ga uporablja v praksi.

Zdravilna metoda dr. Asuera temelji na teoriji francoskega zdravnika Bonnierja, ki jo na podlagi znanstvenih raziskovanj spozna, da je moči vsako bolezen ozdraviti s pomočjo primerne operacije v nosni duplini. Francosko mo zdravniku pa samemu ni uspelo, da bi dosegel praktične rezultate in je celo svojo teorijo zavrgel. "Jaz pa sem se," je nadaljeval dr. Asuero svojo razlago, "iznova temeljito poglobil v njegovo teorijo, ki sem jo v marsičem izpopolnil. Na podlagi lastnih izsledkov se me je polastilo neomajno prepričanje, da mora biti v teoriji in domnevah dr. Bonnierja marsikaj resničnega. Z njegovimi izkuštvi in z lastnimi kombinacijami mi je končno uspelo najti in izkoristiti njeno praktično ple v dobrobit človeštva.

(Dolje prihodnjik.)

SPOR O LOUVAINSKI KNJIZNICI.

Med vojno so razstrelili Nemci starinske poslopje univerzitetne knjižnice v Louvainu. Mednarodni dobrotniki so zbrali po vseh delih sveta starinske rokopise in knjige, da na domovostjo uničene zgradbe. Američani so poslali arhitekta Warrena, da obnovi stavbo. Zdaj je končal svoje delo in se zapletel v pravdo z univerzitetnim rektorjem, kar je neugodno vplivalo na napovedano slavnost. Arhitekt je namreč pročelje okrasil z velikanskimi mramornimi črkami. Ta napis v latinščini je glasil: "Razdeleženo po nemški besednosti." Zdaj obnovljeno po ameriški radodarnosti. Rektor je napis odstranil in ga nadomestil ogražo, ki baje nasprotuje enotnosti stavbe nega sloga. Warren je zahteval 100.000 frankov odškodnine za "razburjenje in umetniško akcijo." Zadeva je romala na sodišču. Arhitekt je predložil stotine pism s strani ameriških dobrotnikov, ki vsi zahtevajo svoj denar nazaj, če ne bo napis obnovljen. Gospod rektor je odvrnil, da so zahtevali o stranitev napisa dobrotniki iz držav, ki se niso udeležile vojne. Izjavili so tudi, da bodo z htevali povračilo svojega denarja, če poblašajo vso čast sami Američani. Seveda imajo Američani več denarja kakor Španci in Skandinavci, a vendar ne gre da bi vzeli akcijo mednarodni značaj. Sodnija ni vedela kaj bi globela in je nasprotnikom ponudila poravnavo. Vsekakor bodo dobili eni ali drugi darovalci vsaj del svojega denarja nazaj.

Vesti iz Jugoslavije

ALISTKA GDC. ZORA ROPASOVA.

(Izvirno.)

Ljubljana, 9. avgusta 1929.

Sredi avgusta sta odpotovala v Ameriko na koncertno turnejo mladi ljubljanski operni g. banovec Banovec in altistka Zora Ropasova. O liricnem tenoristu Ropasovi smo že poročali, topotaj spregovorimo nekaj besed o altistki Ropasovi.

Kakor je bil tenorist Banovec 6 let odlični član naše opere, tako je tudi altistka Zora Ropasova ena izmed glavnih delavk v naši operi. Bila je prva naša slovenska operna umetnostna gledališča, ki se je šele po prvratu razmahnilo v par sezonah v umetniški popolni zavod, potem je vsakek gotovo, da bo v širši zapisi dvoja dobrih imen: tenorista Banovec in altistka Zora Ropasova.

Tak je umetniški sloves pevke Ropasove in tako so bili njeni uspehi pri vsakem nastopu. In če se bo kdaj pisala zgodovina početkov slovenske operne gledališča, ki se je šele po prvratu razmahnilo v par sezonah v umetniški popolni zavod, potem je vsakek gotovo, da bo v širši zapisi dvoja dobrih imen: tenorista Banovec in altistka Zora Ropasova.

Obadva sta umetnika iste vrste, ki vedo, da se mora umetnik razvijati iz dneva v dan, in da je umetniški razvoj prav za prav brez konca. Pa sta se namenila iti v Ameriko, iskat novega znanja, obiskati rojake onstran oceana in jim prinesiti iz domovine lep, pojoč pozdrav, pesem, kakor jo pojejo naše pokrajine in ljudje v njej, pesem, ki vrisa, ker ne mara jokati kljub vsem težavam, ki bljuje našo križnato zemljo.

Vam pa, ki ju boste poslušali, vam bo zapelo v srce o domovini, in v veseljem boste sprejemali pojoče pozdrave, ki vam jih bosta s slovensko pesmijo prinesla dva umetnika od domovine.

Ljubljanski grad in njegov čuvaj mesta.

Ljubljana, 9. avgusta 1929.

Ljubljanski grad je služil v zgodovini vsem mogočim namenom. Kot trdnjava in ječa, kot stanovanje grajske gospode in kaznilnica nepokornim tlačanom, kot tabor vojnih ujetnikov in nazadnje s stanovanji in jetniškimi celicami za stanovanje bednim.

Viteške dvorane so zdaj zapuščene, stene so vlažne, po tleh rasto gobice radi vlažnosti, okna tem stalovcem so še vedno obita z železjem in prepletena z močnimi rešetkami, kostanje na dvorišču so bolno žalostni in zapuščeni liki bezgovim grmovjem in drevesom po rudarskih revirih. V prepletenih oknih cveto in se silijo v cvetje rože, nagelji in vodenka in celo kak kaktus. Na grajski planoti po dvorišču in in se prepeka v solncu. Bolni so jim gledale v zibel, prvi njihov pogled je bil prepleten z rešetkami.

Nad sto otrok je v tem gradu, nad sto fantalinih in deklin, veseli ali mrlki od prežgane trpljenja. In kadar pridejo tuji, se pogosto spustijo k njim, jih obklopijo in prosijo daru, milostine. Grajski upravitelj se je nekemu novinarju pritožil, češ, da ga boli, kadar vidi, da otroci beračijo krog tujece. Kaj si bodo pač mislili? Da so prišli v ciganske tabornice? Tako hoče varovati ugled gradu. Pa ni povsem prav. Nihče ne bo zameril otrokom, če prosijo. Sili ne bi prosili, vsega hudega vajeni in ponizani od življenja pa ne vprašajo nikogar, ali smejo prositi od tujece. In da bi na ta način tuji morda mislili, da je otrokom hudo. Bi želeli prikriti revščino, kakršna je med stanovskimi gradovi? — Potem bi bilo treba prikriti ves grad, zapreti vse luknje, po katerih stanujejo ljudje. (Moj bog, čemu vsemu ne pravimo "stanovati".) Še čudno, da ne pravimo o kaznjencih, da "stanujejo" v jetnišnici. In kateri otroci so bolj potrebni ljubezni in prostosti kot taka siromašna deca?

V gradu stanujeta tudi dva čuvaja, eden v manjšem stolpu, drugi v večjem stolpu, v onem, ki je vsakomur takoj viden in ki je značilen za naš grad. Čuvaj v manjšem stolpu ima za dolžnost nadzorovati vzhodni del mesta, in ako zapazi kak požar,

Ropasove je več kot običajno, zlasti nižja lega je zelo simpatična, široka, gorka.

Ni bilo v Mariboru na koncertu ženskega zbora državnega učiteljskega, kjer je nastopala kot solistka Ropasova, prvič, da je morala Ropasova radi silnega uspeha dodajati nove pesmi. Na tem omenjenem koncertu je Ropasova zapela le dve stvari, a sta občinstvo tako razvneli, da je morala dodati še eno arijo iz opere "Samson in Dalila". Kritika je zabeležila tedaj: "Ropasova (Ropasova) z močnim, prijetnim in dobro šolanim altom in je zato žela obilo priznanja."

Seliškarjev prednik je prebival v stolpu 40 let in je skozi ves čas opravljal to vsakek sila naporno službo. Za alarmiranje pošara so imeli svoj čas zvon, zdaj imajo telefon. Ta zvon še visi na podstrešju nad čuvajevimi sobo. Na zvonu je napis: "Jopis Joannis Jacobi. Samassa Labaci Anno 1799." — Vill ga je torej Samassa in je star 130 let.

V velikem stolpu je za čuvaja A. Svetel, ki je sin pok. čuvaja Blaža Svetla in je torej to službo kar nekako podedoval za očetom. Rojen je bil v stolpu in zdaj gre že v 45. leto. Tudi ta mora opravljati službo nepretrgoma uro za uro. In da ne bi imel svoje žene, ki ga podnevi nadomestuje za par ur, se ne bi mogel mož nikoli naspiti in bi ga to ubilo na grozovit način. A njegova črna na belem zapisana dolžnost je, stražiti vsak dan 24 ur, nepretrgoma. On nadzoruje zahodni del Ljubljane. Stopnic do njegovega stanovanja v stolpu je 113 in vendar se skoro vsi tuji potrudijo na vrh stolpa, kjer je silno lep razgled. V čuvajevi sobi leži na mizi tudi knjiga, kamor se lahko vsak zapíše. Pred 4 meseci je dobil stolp novo knjigo in od maja do sedaj se je podpisalo vanjo že 4289 obiskovalcev. Med njimi ugledni inozemci, kot prvi pa je podpisal župan Puc. Celo iz Siamu in Amerike so se ljudje vpisali v to knjigo. Med njimi je tudi podpis slikarja Peruka iz Amerike in podpis Ovana in žene iz Chicaga in drugih, ki so iz Amerike prišli obiskat domovino ter obiskali tudi starodavni naš grad.

Na oknih gradu so jetniške rešetke. Razgled skoznje je prost. Pol Slovenije vidiš skozi rešetke. In zdi se ti, da je nad vso pokrajino razpeta jetniška rešetka. In je precej res tako!

Umrla je dne 5. avgusta Rozalija Krstof, zvesta družica našega sodruga Stefana Krstofa, kotlarja v kur. d. ž. in mati s. Režike Krstofove, knjižničarke mariborske ekspoziture Delavske zbornice. Pokojnica je bila vzorna proletarka žena, ki je svoj deo vzgojila v duhu delavske solidarnosti. Z neverjetno potrpežljivostjo je pokojnica prenašala dolga leta sem bolezen, ki jo je končno položila na bolniško posteljo, s katere ni več vstala. Umrla je 63 let stara.

Smrtna kosa. V starosti 71 let je umrl v Šostanju čevljar, ki mojster Josip Cebul. — Pri Sv. Duhu pri Škofji Loki je umrl Anton Majnik, progovni obhodnik. — V Trbovljah je umrl po dolgi in mučni bolezni 3. avg. v 72. letu svoje starosti gostilničar in posestnik I. Volkar. Kot mlad krojaški pomočnik se je priselil pred leti iz Hrastnika v Trbovlje. Poleg krojaške obrti je izvrševal tudi gostilničarsko.

Za Privilegirano agrarno banko prihajajo še vedno poročila od denarnih zavodov iz države o vpisu delnic. Po dosedanjih poročilih je narasla vsota vpisanih delnic že na 650 milijonov, to je dvakrat več kakor je bilo predvideno po zakonu. Po poročilih so pretežno večino delnic podpisali kmetje in manjši posamezniki, kakor tudi uradniki, celo orožniki itd. Če bi bilo le res!

Toča v Beli Krajini. Kakor poročajo iz Bele Krajine, je toča povzročila 2. t. m. po nekaterih vaseh in krajih večjo škodo. Huda toča je bila po vaseh Jugorje, Mačkovec, Skomiljavec, Sela, Božič vrh, ki spadajo v občino Suhor. Večjo škodo je toča povzročila tudi v občini Črnelovec v vinskih gori Gradnik. Celokupna škoda še ni pretenjena.

Čudna reklama

V nekem ameriškem medicinskem listu je predlagal odlični zdravnik, naj bi zdravniki vstopili začetne črke svojih imen na kožo pacientom, ki bi jih operirali. Kajti če imajo umetniki pravico podpisati se na svoje delo, tedaj bi morali imeti to pravico tudi zdravniki.

Neki drugi zdravnik je razglasil, da plača polovico vseh pogrebnih stroškov, če mu kakšen pacient med zdravljenjem umre.

Se bolje je znal navajati vodo na svoj mlin neki trgovec v oddaljenem mestecu Divjeje zapada. Stopil je na poštni urad in zahteval vso razpoložljivo zalogo poštnih znamk. Poštar mu jih ni dal rad, saj bi potem sam ostal brez njih. Končno mu jih je — seveda proti plačilu — izročil. Menil je, da ima opravke s norcem. Toda trgovec je dobro vedel, kaj dela. Se isti dan je blestel v izloži njegove trgovine napis, da se dobe poštne znamke v mestu samo pri njem. Trajalo je več nego teden dni, da so dobili na pošti novo zalogo — v tem času se je bilo vse mesto dobro seznanilo s trgovino premetenega trgovca.

Pred nekoliko leti je izšel v nekem arizonskem dnevniku sledeči oglas:

Čemu bi še dalje živeli v tej dolini smrti.

ko vas naša trdka (sledi ime) pokopije uprav razkošno že za borih 40 dolarjev!!

Se bolj čudno pot do trgovskega uspeha si je izbral pred vojno neki fabrikant živalskih strojev. Podkupil je ravnatelja nekega opernega gledališča, da je stopil pred začetkom Gounodovega "Fausta" pred zastor in naznanil občinstvu, da se bo Margareta nočjo namesto zastarele kolovrate poslužila najmodernejšega živalskega stroja, da te in te trdke. Tako se je tudi zgodilo. In ko je pevka odšla znamenito arijo, je vzkliknila: "Ta živalski stroj je res nedosežen in stane samo 60 dolarjev".

Zadnja želja umirajoče.

Nam precej tuji način reklame si je izbral tudi uredništvo nekega družinskega lista, da opozori javnost nase. "Poslalo je raznim dnevnikom notico z gorjenim naslovom in sledeče vsebino:

Uredništvo družinskega lista tega in tega je prejelo naslednje pismo: "Spoštovano uredništvo! Kakor veste sem že dolgo naročnik Vašega lista in sem sledila Vašemu novemu romanu z rastočim zanimanjem. Žal, da me je napadla neozdravljiva bolezen in da mi ne bo dano čakati do objave zadnjega nadaljevanja, kajti moji dnevi so šteti. In vendar se ne bi hotela ločiti od tega sveta, ne da bi prej vedela o usodi junakov v tem skrajno napetem umotvoru. Prosim Vas torej iz srca, da bi mi poslali krtačne odtise nadaljnjih nadaljevanj ali pa prepis rokopisa za čisto kratak čas. Do smrti Vam bom hvaležna, če uslišite prošnjo Vaše vdane Natalije N."

SKRIVNOSTNI AVTOMOBIL.

Po večmesečnem zasledovanju so londonski detektivni naposled ujeli "skrivnostni avtomobil", ki je dolgo ogrožal v ponočnih urah londonska predmestja. Razbojnik, ki so prišli v zasled, so ga morali pustiti sredi City-roads. Prelskava je ugotovila, kako da se je poročilo razbojnikom uhlajati zasledovalcem. Avto je bil petkrat preplešan in sicer vedno z drugo oljnatno barvo. Posebni izumi so motorju omogočili brzino do 120 km na uro. S posebnim vzvodom je izpremenil šofer med vožnjo avtomobilsko številko. Tudi karoserija sama je lahko dobila tekem nekoliko minut popolnoma drugo obliko. Po vsakem napadu je "skrivnostni avto" takoj spremenil svojo zunanost in ušel stražnikom. Pred kratkim so n. pr. zasledili roparje pri vstopu v banko v Sureju. Oblasti so telefonično obvestile vse bližnje kraje. Razbojniki so za 2 km prehiteli zasledovalce in se skрили v grmovju. Šofer sam je hitro "preoblekel" avto in ponudil svoje usluge policiji. Detektivs so se radi vssili v vozilo, vso urazli po londonski okolici in se naposled z zahvalo poslovili od prijaznega šofarja. Niso niti slutili, da so se vozili z avtomobilom, katerega so hoteli ujeti!

Dr. Wolfgang Weisl.

Zdravljenje tuberkuloze z dieto

Epohalno odkritje nemškega zdravnika dr. Gersona.

Zakaj povsod, kjer niso bili tako strogi, v zavodih in klinikah, kjer so manj pazili na kuhinjo in pacijente; povsod je postal uspeh, ki ga je dosegel Hermannsdorfer. Toda bavarskemu apetitu po mesu je bilo treba vendarle nekoliko popustiti. Vsi ti predpisi glede dietje so kajpak precej elastični. Gerson pripisuje posebno zalogo za svoje uspehe pri poskusih na Sauerbruchovi kliniki ženi dr. Hermannsdorferji, ki je znala tako pogoditi individualni okus posameznih pacientov, da jih je po malem vse sprijaznila z dieto.

Sauerbruchova nesebična pomoč.

Leta 1925. so uspehi dietjake terapije v Monakovem že toliko dozoreli, da je Sauerbruch prošil bavarsko vlado in "Podporno društvo nemških znanstvenikov" za denarno pomoč, ki jo je tudi dobil: s tem denarjem si je napravil lastno postajo s posebno kuhinjo in režijo v svrhu nadaljnjega izvajanja dietjake terapije.

Težko je v vsem obsegu preceniti Sauerbruchovo zalogo, ki si jo je stekel s tem dejanjem. Kot vodilni nemški kirurg se je energično zavzel za metodo zdravljenja, ki je ne samo naravno protivna vsaki kirurški terapiji, nego so jo tudi vsi internisti kar najodločneje odklonili. Z velikodušjem, ki mu skoro za nepomembnega in neznanega bielefeldskega zdravnika ter takoj utri pot novemu načinu zdravljenja tuberkuloze. S svojo osebnostjo in znanstvenim slovesom je Gersonovo metodo obvaroval, da bi prišla na glas "prirodnega zdravljenja", ki ga znanost s prezirnim odklanja — a navzile temu ni mogel doseči, da bi prve objave in predavanja leta 1926, in 1927. izzvala kaj več kakor samo nekoliko radovednosti.

Seznam ozdravljenih bolezni.

Ko je docent Hermannsdorfer na kongresu za prenavljanje bolezni leta 1926. kot Sauerbruchov namestnik poročal o uspehih Gersonove dietjake kure, je bil njegov referat malone soglasno odklanjen. Kliniki so se sklicevali na slaba izkustva, nekateri, ker so zdravljenje prezgodaj prekinili (že po štirih tednih), drugi, ker je bila hrana tako neokusno pripravljena, da so jo bolniki vrgli med pomije. Edini Clairmont (Curih), ki je eksperimentalno tudi na samem sebi, je vedel poročati o pozitivnih uspehih. Sele v naslednjih letih je število ozdravljenj z dietjake hrano toliko naraslo, da moremo — po Sauerbruchovem predavanju dne 3. julija t. l. v Berlinu — današnje stanje dietjakega zdravljenja natančneje opredeliti:

1. Lupus, tudi v najhujših oblikah, je ozdravljiva bolezn okrevanja po kakih šestih do desetih mesecih.
2. Kostna tuberkuloza, fistule, karies so tudi v najhujših oblikah ozdravljive (razen pri amyloidnem degeneriranju itd.), po dietji je treba živeti v tem primeru včas tudi več ko leto dni.
3. Pri obistni tuberkulozi (tudi obojestni) in tuberkulozi oči, jezika itd. je izboljšanje dosegljivo v taki meri, da je bolnik spet zmožen dela; toda tu se je treba po dietji ravnati vse življenje, tudi še potem, ko je že nastopilo izboljšanje ali celo popolno ozdravljenje.
4. Pri tuberkulozi jabolka (vrat) uspehi niso zadovoljivi, če je bolezenski proces še toliko dozorel, da moti redno funkcioniranje organov za prehrano.
5. Pri tuberkulozi želodca, čreves in trebušne mrene se bolezen pogosto že nenavadno naglo obrne na bolje in bolnik popolnoma okrevi, razen če se ravno zaradi celjenja odnosno zarasenja tvorov na črevesju čreva tako zože, da ne morejo več redno delovati. Navadno pa se bolezen toliko izboljša, da sme zdravnik bolniku znatno ublažiti dieto.
6. Naposled se da tudi pljučna tuberkuloza celo v najhujših oblikah (razen če bi nastopile komplikacije) z dietjo toliko izboljšati, da smemo ne sicer teoretično, pač pa praktično govoriti o ozdravljenju.

Tak je rezultat dela, ki temelji na koncem koncev na tem, da je

Gerson v mladosti trpel na mišični. Ta nadležni glavobol pač še ni nikoli prej obrodil tako dobrih sadov.

Gersonova dieta — zaščita proti boleznim.

Gersonova dieta seveda ni, da bi jo mehanično izvedel, ona tu di ni nikaka vera, ki bi, recimo, meso kratko malo proglašala za škodljivo, kakor to delajo na primer nekateri indijski zdravniki, ali kuhinjsko sol zastrup, kakor trdijo nekateri fanatični pristalci prirodnega zdravljenja.

Zdravi ljudje, ki se dobro počutijo, lahko mirne vesti uživajo meso in sol, kolikor jih je volja — vse dotlej, dokler v redu izločajo sol odnosno klor. Da seveda nezmerno tudi tu ni dobra in priporočljiva, ve vsakdo. Saj je v javnosti dovolj znano, da so se za svetovne vojne, ko je nedostajalo mesa, nekatere bolni same po sebi izboljšale, da pa preveč soljene in začimljene jedi škodujejo zdravju, ve takisto vsak solarček.

Toda Gersonova dieta je rodila nekatera pomembna izkustva, ki zaslužijo, da jih tu za beležimo. Gerson je opazil, da tako on sam, njegova žena in pacienti, ki so se navadili njegove dietje, nemarajo več za "normalno hrano". Izjemoma si eer tudi še uživajo normalno mesno hrano, a le neradi, zakaj meso in sol se jim upirata, malone gabiata.

Za ta pojav sta možni le dve razlagi.

Utegne biti, da ta dieta takoj oslabi odpornost ljudi, ki se ravnavajo po Gersonu, da normalne hrane nič več ne prenesejo, da jim tedaj v splošnem dieta škoduje. Ali pa utegne biti, da je naša sedanja "normalna hrana" v resnici abnormalna, protivna naravi in da vrne Gersonova dieta ono primitivno sfinodnost naravnega človeka ali (v svobodi živčevja) živali, ki ima poseben čut za to, katera hrana je dobra in katera slaba, ter zato slabo odklanja.

Teorija Gersonove dietje.

Vsa ta dejstva — ozdravitev tuberkuloze in drugih bolezni na eni strani, na drugi strani pa potencirana občutljivost nasproti hrani in zdravilom — tvorijo skupen kompleks in nehotne se nam vsiljuje vprašanje: kako to, da je vse te pojave pokrenila Gersonova dieta, to je v glavnem vegetarična, obilo beljake vsebujoča hrana z izdatno količino sadja, surovega solčja, surovega mleka, surovih jajc (minalogen) in ribjega olja?

V tem je teoretični problem Gersonove dietje.

In na to vprašanje ni do danes še nihče odgovoril. Po moji klobi smo tudi še zelo daleč od kakega pozitivnega odgovora, čeprav jih je več skušalo ustvariti neko teorijo.

Hermannsdorfer, ki je še prej pri infekcijah ran uporabljal hrano z obilo beljakovine in fosforove kisline, je menil, da je s tem dosegel acidozo (okislitev), ki pospešuje celjenje ran; zato misli, da Gersonova dieta s tem, da odteguje pacientu kuhinjsko sol, na drugi strani pa predpisuje beljakovinsko (obilo kislins vsebujočo) hrano, povzroči nekako "okislitev", ki pospešuje tendenco organizma za celjenje. Profesor Jesionek iz Giesena, ki je mnogo pisal o zdravljenju lupusa po Gersonovi dietji, pa vidi vzrok ozdravljenja lupusa v takodni vezivneg tkiva, ki ima od narode to lastnost, da razkrajajo bakterije tuberkuloze, v onih primerih pa, ko je to lastnost izgubila, pa se spet regenerira ravno s tem, da hrani odtegne sol.

Vsak bolni organizem je zastrupljen.

Gerson pravi: "Vsak "bolni" organizem je tako ali tako "zastrupljen" — v nasprotju z zdravim organizmom, ki tudi sprejema strup, a ga spet izloči. Če bolnik ne more strupov oddati, potem le-ti ne oskudujejo morda samo enega edinega dela organizma, čeprav se simptomi v glavnem samo tam pojavijo, ampak vse telo. Pri alergenih boleznih se tedaj, da se tako izrazi mo najprej izpremeni mineralno prenavljanje, takoj za tem od njega odvisni živčni sistem drobna in naposled od obeh odvisna

in hkrati obe ravnojoča sekrecija (izločanje) notranjih žlez.

Prav zato mora terapija pri vsaki bolezni — pred vsem pa pri vseh kroničnih obolenjih, kjer se organizem že del časa brezuspešno upira strupom, ki so se vtihotapili v telo, pa naj bodo to mineralni ali bakterijski strupi — priti temu kompliciranemu sistemu mineralno prenavljanje-livčileze na pomoč.

To trojno nalogo resnično ravno Gersonova dieta, ki poseže na treh koncih v akcijo. Na mineralno prenavljanje vpliva s tem, da na eni strani odtegne klor, na drugi strani pa doda mineralogeno. Razstrupljenje drobnega sistema doseže, kakor je že Hipokrat vedel, najbolje na ta način, da pospeši in poveča delovanje žolčnega odtoka: temu ustreza na eni strani fosforjevo ribje olje, na drugi pa celotna sestava dietje, ki vrhu tega deloma neposredno, deloma pa preko žolčnega delovanja vpliva na sekrecijo želodčno-črevesnih žlez. In naposled prideš k žlezam z notranjo sekrecijo najbolj do živca z vitamini, ki jih vsebuje tako ribje olje kakor sadni, sočivni in drugi sokli. Z istočasnim uporabljanjem vseh teh sredstev dosežeš počasno splošno razstrupitev telesa, ki se javlja čedalje jasneje: funkcije vsake telesa regenerirajo in pri tem je vse eno, ali gre za obrambno borbo proti tuberkulom, spirnehom ali gonokokom. Specifično zdravljenje postane odveč, a na njegovo mesto stopi ozdravljenje človeka kot celote.

Taka je Gersonova teorija. Naj še bo točna v vsem ali pa samo sen: njegovi uspehi so tako veliki in neizpodbitni, da smemo biti zadovoljni z njegovo prakso, čeprav nam nje teoretična osnova še ni jasna.

(Konec.)

LEPOTE IN STRAHOTE BRAZILJE.

(Nadaljevanje s 2. strani.)

pragovdovih: to pomeni trdo, najnapornejše delo v pekočem solncu od rane do pozne ure; pomeni brezupno samoto, neotlačljivo odpuved vsaki, tudi najakromnejši duševni hrani. Uboji ljudje, ki morajo duševno izbirati v "zelenem peklu". Vedno prepozno spoznajo, kako resničen je neki rek, ki pravi: "Nihče se nekasnovan ne potika pod palmami!"

Neprimerno prijetnejši nego v temah in vialnih pragovdovih je obtoaj da solčnih vlinah planjav z njihovim močnim zrakom, čudovito prostostjo, z ogromnimi kompleksami senile, koder raste bujna trava. Vsa dan prinaša kaj novega. Danes je lov za proslulim konjaki tatom, jutri za jelenom, potem pridejo kupci za govedo ali za konje. Prebivalec teh pokrajin se lahko vsemu svetu ameje v obraz; nič mu ne manjka in svoje svobode ne bi bil zamenjal niti s kralji, dokler ima svojega šreba pod sedlom in zvesto dekle v kočbi ob preri.

Med prebivalci planjav in obrežja je razlika kakor med dnevom in nočjo. Prvi je zanesljiv, zvest in pošten, hraber in odkrit, od kulture komaj dotaknjen, primorec pa je zvit, zahrbljen, nagnjen k laži. Ta je prestečen, oni preračunljiv. Vse Braziljance pa odlikuje zelo razvita ljubezen do otrok.

(Z. in S.)

BARVNI FILM.

Budimpeštanski listi poročajo, da se je fiziku, prof. Karlu Tarnjanu posrečila dobra rešitev problema barvnega filma. Po njegovi metodi se film pri snemanju vrti trikrat tako hitro kakor običajno in istočasno napravi tri posnetke s tremi različnimi barvnimi sili. Pozitivne po-barvajo potem enega z rdečo, drugega z modro, tretjega z rumeno barvo. Projicirajo se vse trije istočasno s trikratno hitrostjo in se zložijo v sliko, ki kaže povsem naravne barve.

KNUT HAMSUN NE MARA ČASČENJA.

Slavni danski pisatelj, ki je obhajal 4. t. m. svojo 70letnico, je že nekoliko dni prej zgledil doma, samo da bi mu ne bilo treba sprejemati sitnih častilcev, ki so za ta dan pripravljali naval na njegov dom. Kakor se da poročajo, se je podal v nuna-veško mestoce Christiansen.

Roman v šestih delih z epilogom.

F. M. Dostoevskij:

ZLOČIN IN KAZEN

Poslovenil Vladimir Levstik.

Zadnja misel mu je bila najbolj zoprna, toda bil je že skeptik in vkljub svoji mladosti odločen in trdovrten; zato se ni mogel prepričati, da bi bil ta poslednji izhod tudi najverjetnejši.

"Ali pa je mogoče," je vzklil sam pri sebi, "ali je mogoče, da se bo tudi to bitje, ki si je še ohranilo čisto dušo, enkrat vedoma pogreznilo v ta ostudni in gnušni prepad? Ali se ni morebiti to pogrezniti že začelo in je mogla le zato toliko časa prenašati svojo usodo, ker se ji greh že ne gabi več tako kakor prej? Ne, ne, to ne more biti!" je vzklil, kakor poprej Sonja. "Ne, ravno strah pred grehom ji je branil končati si v vodi življenje, in misel na one, na nje! Ako še dozdaj ni zblaznela... Toda, kdo pravi, da ni še zblaznela? Ali je zdravi razumnosti? Ali more pameten človek govoriti tako kakor ona? Ali more žreti tako pred svojo lastno pogubo, ravno nad tem gnušnim prepadom, kamor se že pogreza, in mahati z rokami in si zatikati ušesa, ako jo svari pred nevarnostjo? Morda čaka čudežne rešitve? Gotovo je tako. In to naj bi bila znamenja blaznosti?"

Trdovratno se je zagrizel v to misel in ta razlaga mu je ugajala celo bolj od vsake druge. Pozorno ji je začel gledati v obraz.

"Torej mnogo moliš k Bogu, Sonja?" jo je vprašal.

Sonja je molčala; on pa je šel poleg nje in čakal odgovora.

"Kaj pa bi bila brez Boga?" je zašepetala naglo in odločno, pogledala ga in oči so ji zasvetile v tem trenutku, ko mu je krepko stisnila roko.

"Gotovo je tako!" si je mislil on.

"Kaj pa ti stori Bog zato?" jo je vprašal, izkušajoč jo dalje.

Sonja je dolgo molčala, kakor ne bi mogla odgovoriti; njene slabotne prsi so se dvigale od razburjenosti.

"Molčite! Ne vprašajte me! Vi niste vredni!..." je vzklila nenkrat in ga pogledala ježno in rešljivo.

"Tako je! Tako je!" je ponavljal Razkolnikov trdovratno sam pri sebi.

"Bog dela vse!" je naglo zašepetala Sonja in zopet povesila glavo.

"Tukaj je izhod! To je vzrok!" je sklepal Razkolnikov, motreč jo z željno radovednostjo.

Z novim, čudnim, skoro bolešnim čuvstvom je zrl v ta blede, suhljate in nepravilni, oglati obraze, v te krotke sinje oči, ki so znale vzplamteti v takšnem ognju, polne silnega in odločnega čuvstva, v to malo telo, ki je še trepetalo od nejevolje in srda — in vse to se mu je zdelo vedno bolj čudno in nemogoče.

"Bebasta je, bebasta!" je trdil na tihem.

Na komodi je ležala knjiga, ki jo je videl vsakikrat, ko je hodil semtertja; zdaj jo je vzel v roke in jo pogledal. Bil je "Novi zakon" v ruskem prevodu, stara in obrabljena knjiga v usnjati vezbi.

"Odkod je to?" ji je zaklical preko sove.

Stala je še vedno na istem mestu, tri korake daleč od mize.

"Nekdo mi ga je prinesel," je odgovorila ona skoro nejevoljno in ne da bi ga pogledala.

"Kdo ti ga je prinesel?"

"Lizabeta; prinesla sem jo zanj."

"Lizabeta! To je čudno!" si je mislil Razkolnikov.

"Vse, kar je bilo pri Sonji se mu je dozdevalo od hipa do hipa čudnejše in nenavadnejše. Prinesel si je knjigo k luči in začel listati po nji.

"Kje je tukaj zgodba o Lazarju?" je vprašal naenkrat.

Sonja je strmel v tla in mu ni odgovorila. Stala je nekoliko stran od mize.

"Zgodba o Lazarjevem vstajenju! Poišči mi jo, Sonja."

Pogledala ga je od strani.

"Ne iščite tam... V četrtem evangeliju je... je zašepetala resnobno, ne da bi se pomaknila k njemu.

"Ti poišči in čitaj mi," je dejal on, vadel se, upri komolec ob mizo, podpi si glavo z roko in se mračno zagledal v stran, pripravljen, da začne poslušati.

Sonja je počasi stopila k mizi; čudna želja Razkolnikova se ji je dozdevala neverjetna. Vendar pa je prišla knjigo v roko.

"Ali je vi še niste čitali?" je vprašala in ga nezaupno pogledala preko mize.

Njen glas je postal vedno resnobnejši. "Sem, a že davno... Ko sem hodil še v šolo. Čitaj!"

"In v cerkvi je niste slišali?"

"Tjakaj — nisem hodil. Ali zahajaš ti pogostoma vanjo?"

"Ne," je zašepetala Sonja. Razkolnikov se je nasmešnil.

"Umevno... Torej ne pojdeš niti jutri, na očetov pogreb?"

"Pač; tudi pretekli teden sem bila — dala sem služiti zadušnico."

"Za koga?"

"Za Lizabeto. Ubili so jo s sekuro."

Njegovi živci se je polasčal čim dalje večji nemir. V glavi se mu je začelo vrtili.

"Ali sta bili z Lizabeto prijateljici?"

"Da... Bila je pravična... Prihajala je malokdaj, ker ni imela časa... Čitali sva in se razgovorjali. Ona gleda božje obličje."

Čudno so se mu zdele te avtopisemske besede; obenem pa je imel nov dokaz: vršili so se tajni sestanki med Sonjo in Lizabeto, in obe sta bili — umobolni!

"Tukaj zblaznim še sam! Bolezen je nalezljiva!" si je mislil.

"Čitaj!" je vzklil naenkrat trdovratno in nejevoljno.

Sonja je omahovala. Srce ji je utripalo in ni se upala čitati mu, da si vedela zakaj. Malodane z muko je zrl Razkolnikov na "nesrečno umobolno".

"Čemu vam bo? Saj ne verujete?... je zašepetala tiho. Teško je sopia.

"Čitaj! Hočem tako!" je vztrajal on. "Zakaj pa si čitala Lizabeti!"

Sonja je odprla knjigo in poiskala mesto. Trepetala so ji roke in glas ji je zastajal. Dvakrat je začela, in še ni mogla izgovoriti prve besede.

"Zbolel je bil neki Lazar iz Betanije... je izpregovorila nazadnje z naporom, ob tretji besedi pa ji je glas zavnel in se utrgal kakor preveč napeta struna, presekala zrak in obšla v prah.

Razkolnikovu je bilo deloma jasno, zakaj se Sonja ne more pripraviti k čitanju; in čim jasneje mu je bilo, tem osorneje in nejevoljneje jo je priprizgajal. Le predobro je razumeval, kako težka ji mora biti zdaj, ko naj razkrije in razodene vse svoje srce. Razumeval je, da so ta čuvstva v resnici tvorila zanj že staro in latinito skrivnost, morebiti že izza detinstva, ko je živel še v svoji rodbini, poleg nesrečnega očeta in umobolne matere, sredi lačnih otrok in sirovih krikov in očitanj. Obenem pa je videl z vso gotovostjo, da se sicer s težavo in s silnim strahom pripravlja k branju, da pa jo pri tem vendarle navdaja mučna želja, čitati zlate vsej svoji bolesti in v zlate vsem nevarnostim, čitati zlasti njemu, da bi slišal tudi on, in čitati na vsak način zdaj — potem pa naj se zgodi karkoli!... Videl je to v njenih očeh in v njeni navdušeni razburjenosti!... Poslila se je, premagala zadržko, ki jo je tlačila za grlo in ji v začetku stihala prekinita glas; in nadaljevala je čitanje enajstega poglavja evangelija svetega Ivana. Tako je dospela do devetnajstega stiha:

(Dalje prihodnjič.)

Umor v bambusovem gozdu

Kriminalna povest — Spisal japonski Akutava Rintoku.

Da, ne da bi bil vzel možu življenja... Niti od daleč nisem nameraval ubiti moža, ko sem bil vendarle že dosegel svoje. A ko sem nameraval pobegniti iz goščave, je planila žena, ki sem jo bil pustil objokano na zemlji, k meni in me zgrabila za roko. Iz njenega sunkovitega ihtenja sem razbral besede: "Eden vaju dveh mora poginiti, ali vi ali on. Rajši umrem, kot da bi prenesla to, da me kdo onečasti vpricho drugega možkega. Pa naj si že bo kakorkoli! A njim pojem, ki ostane živ." Vidite, tako mi je rekla z jokavim glasom. In tedaj je vzplamtela v meni želja, da ubijem njega. (Mračno vznemirjen.) Vam se seveda zdi po tem besedah, da sem bolj surov od vas. Nikakor; to se vam samo zdi, ker niste videli obraza te ženske. Ko se je moj pogled srečal z njenim, se je porodila v meni želja, da jo vzamem za ženo, za vsako ceno, pa naj bi tudi strela udarila vame. To je bila edina misel mojih misli. A ne mislite si nikar, da je bila to le pohotna želja. Če bi šlo samo za sladost, bi jo bil zavrnil in po-

Premisljal sem: Mogoče je že-

begnil. Ne bi bilo treba, da

oškropim svoj meč z njegovo

krvjo. Ko sem v tisti polmeti

gozda strmel v njen obraz, je

rastla v meni hipa v hip želja,

da ne grem nikamor prej, dokler

ne ubijem moža. A če je že tre-

ba ubiti človeka, ga ne sme ubiti

na podoben način. Osvobodil

sem ga vesi ter ga pozval na

borbo z meči. Pod bukvu ste na-

lihi vrvi; jaz sem jo bil vrgeti

Mož se je penil od srda, zgrabil

je svoj veliki meč ter šel molče

nadme. Kako se je dvoboj kon-

čal, je jasno. Pri tri in dvajset

tem udarcu sem mu z mečem

prekrl prsi. Pri tri in dvajset

tem udarcu — nikar ne pozabite

tega. Občudoval sem tega člove-

ka. Na vsem svetu je bil on

edini, ki je odgovoril na dvajset

mojih udarcev. (Se prekanos

amej.)

Kakor hitro je padel, sem se

okrenil k ženi, držeč v rokah

okrvavljeni meč. A nje ni bilo

več. Iskal sem med drevesem

sledove njenega boga. A odpad-

lo listje mi ni razodelo ničesar.

Ko sem posluhal, sem slišal sa-

mo smrtno hropenje moža.

Premisljal sem: Mogoče je že-

ni bilo ne žalosti ne srda — v teh pogledih sem opazila samo ledeno odvrtnost. Zakričala sem, a ne ker me je razbojnik vrget na tla, marveč ker sem bila opazila ta pogled. Onesvestila sem se.

Ko sem se zavedla, ni bilo človeka v modri obleki nikjer več. Moj mož je bil še vedno privezan k bukv. Dvignila sem se z osutega bambusovega listja in ogledovala obraz svojega moža. A njegov pogled je bil isti, kakor malo poprej: ledeni prezir in mrinja. Nisem zmogla, opisati kako mi je bilo takrat pri duši. Bila je žalost, stud, jeza, vse hkrati... Omahovaje sem stopila do moža: "Poslušaj, po vsem tem, kar se je bilo pripetilo, ne morem več živeti s teboj. Odločila sem se, da umrem. Ali... tudi ti, tudi ti boš umrl. Ker si videl moje aramoto..." Vso svojo moč sem zbrala, da sem lahko izgovorila te besede. Mož pa me je še vedno opazoval z besnim pogledom. Položila sem mu svojo roko na prsi, ki so se bočile sunkovito, iskala sem njegov meč, a ga je bil razbojnik vzel s sabo. Nikjer nikakega orožja. K sreči je ležalo bodalo pred mojimi nogami. Visoko sem dvignila roko z bodalom in ponovila sem: "Najprej ubijem tebe, potem sebe."

Ko je mož slišal moje besede, je siknil skozi zobe: "Zabodi!" Skoro nezavestna sem mu zabodla bodalo v prsi. Onesvestila sem se. Ko sem se zavedla in pogledala naokrog, sem zapazila moža, še vedno privezanega k bukv, bledega obraza, brez diha... Zadržal sem v sebi ihtenje in ha... presekala vrvi. Potem... potem... manjka mi moči, da bi izrazila, kako mi je bilo potem. Kljub vsem naporom, si nisem mogla vzeti življenja. Poizkušala sem, da bi si v bodalu prerzala grlo, poizkušala sem, da bi se vrnila v reko ob vznožju gore, a se vendar nisem mogla odločiti, da bi umrla. Se živim. Sedva se nikakor ne postavljam s tem. (Se žalostno nasmešne.) A kaj bi — jaz, ki sem ubila svojega moža, ki me je onečastil razbojnik... Jaz... jaz... (Krvavo uplaka.)

Povest duše pokojnika, ki govori po besedah prerokije v sintetičnem svetilu:

... Ko je razbojnik dosegel pri ženi svoj namen, se ni dvignil, marveč jo je začel tolažiti. Spregovoril nisem mogel. Telo sem imel zvezano, a usta polna listja. Vendar sem ženi nekaj kratov z očmi dajal znake: "Ne veruj besedam tega človeka. Vse, kar govori, je laž." A moja žena je žalostna sedela na suhem listju in pazno ogledovala svoja kolena. In — pomislite — zdela se mi je, da rada posluša besede razbojnika. Zvijal sem se od ljubosumnosti. A razbojnik ji je dalje večje govoril in pripovedoval vse mogoče stvari.

Ce pade žena v nečistost, ji je zelo težko živeti še nadalje z možem. Kaj bi ne bilo boljše, da gre z razbojnikom, kakor pa da ostane pri možu? On, razbojnik, da se je odločil za tako dejanje je zategadelj, ker mu je ugajala.

Razbojnik je postal z besedami vse bolj drzen. Ko je bil razbojnik izgovoril zadnje besede, je moja žena dvignila glavo. O — še nikoli ni bila moja žena tako lepa, kakor tisti hip. A kaj je odgovorila moja žena razbojniku, med tem ko sem bil jaz privezan k drevesu? Dasi sem zdaj že mrtev, vendar vse zavre v meni, kadar se domislím njenega odgovora. Moja žena je odgovorila: "Prosim vas, vzemite me s sabo, kamorkoli hočete." (Dolg odmor.)

A zločin moje žene je šel še delj. Če bi bilo samo to, ne bi se tako zelo mučil. Žena je namreč razbojnika prišla za roko in je še hotela oditi iz goščave, kar je iznenada pokazala name, silno pobledela in dejala: "Ubijte ga. Ne morem živeti z vami, dokler je on živ." Kot ponorela je ponavljala: "Ubijte ga!" Se zdaj me te besede liki vihar suvajo v prepad. So še sploh kedaj izgovorila človeška usta take besede? So še sploh kedaj človeška ušesa slišala take besede? So še sploh kedaj... (Iznenada se porogljivo krohoče.) Celo razbojnik je prebledel ob teh besedah. Moja žena se je čvrsto oklenila njegovih rok. A on jo je motril in ni odgovoril ničesar. In tisti hip jo vrže ob

tla. (Spet se porogljivo smeje.) Razbojnik mirno sklene roke in me pogleda: "Kaj bi s to ženo? Naj jo ubijem ali pomilostim? Pokimatej za glavo na mestu odgovora. Ubijte!" Za te besede bi vse oprostil razbojniku. (Dolg molk.)

Med tem ko sem jaz še premišljeval, plane moja žena s krikom v goščavo. Razbojnik je pobegnil za njo, a mu ni uspelo, da bi jo ujel. Po begu moje žene mi je razbojnik vzel meč, lok in strelce ter na enem mestu prerzaval vrvi. "E, zdaj se moram umakniti." Spominjam se teh besed, a katerimi je razbojnik pihel iz goščave. Ko je izginil, se je vse umirilo. Ne, nekje sem začel rahlo ječanje. Prisluhnili sem. In, pomislite, pogodil sem bil, da je bilo to moje lastno ječanje. (Dolg molk.) Končno sem se osvobodil vrvi. Pred mano je ležalo bodalo, ki ga je pustila moja žena. Vzel sem ga ter si ga na mestu zaril sebi v prsi. Začutil sem v ustah nekaj klobčič z zoprnim okusom, a bolečine nisem občutil nikakršne. Ko so se mi prsi popolnoma ohladile, je nastala krog meje popolna tišina. O kakšna tišina je to bila. In jaz sem ležal in utonil v tej tišini... Tedaj pa se je nekdo priplazil do mene. Hotel sem pogledati, ali je krog mene tema in mrak. Ta nekdo je z nevidno roko pazljivo izvlekel bodalo iz mojih prsi. Hkrati so se mi usta napolnila s krvjo. Potlej sem utonil v mrak večnosti. (Priredil K.)

RAZNO

Stoletni uradnik. Ves New York je proslavil stoletnico tajnika državnega pravdnštva Johna Woorheesa, ki še vedno redno obiskuje svoj urad in je bil v njem tudi drugi dan po izdatno proslavljeni obletnici. Stotine obiskovalcev je prihajalo letniku stiskati roko in to ga je hudo utrudilo. Woorhees je bil rojen leta 1829 kot farmarjev sin, dovršil je jus in se udeležil osvobodilne vojne. Na vprašanje o svojem življenju je odgovoril, da nikoli ni zlorabil zdravja, a ni bil tudi posebno zmeren. Se zdaj si dnevno privoščijo kozarec ali dva dobrega vina ter pokadi po tri do štiri smokve.

Originalna proslava. Vseposod se vršijo priprave za dostojno proslavo 50letnice, od kar je Edison izumil prvo električno žarnico. In vseposod menijo, da bo ta proslava tem sijajnejša, čim več žarnic bo gorelo na čast silvolasemu izumitelju. Toda izmislili so si nekaj cenejšega in vendar neprimerno učinkovitejšega. Namesto z lučjo bodo Edisonu izkazali svojo hvalečnost — s temo. Zmago luči nad temo bodo prikazali s tem, da ugašne 23. oktobra zvečer Edison s pritiskom na gumb lastnoročno vse

javne električne svetiljke po

Združenih državah.

Katastrofalni vihar v Indokini. Silen vrtnec se je spustil na ozemlje pri Nimbhnu (Francoska Indokina). V hipu je pretrgal vse telefonske in brzojavne zveze in poškodoval železniške tirne, tako da je ves promet ustavljen. Razsajal je na ozemlju, ki meri v premeru 50 km. Številne vasi je zbrisal z zemeljskega površja, vsa riževa polja je uničil. Tudi število človeških žrtev mora biti veliko, ker so doslej prgotovili 50 ubitih oseb.

Cing-Cung-Cang je ustrelil Hajen-Kaj-Suja. Iz Tokija poročajo, da je umrl od strela Hajen-Kaj-Suja, sedemnajsti sin strika razstolčenega zadnjega kitajskega cesarja. Zdravnikom je izjavil, da ga je po nesreči obstreli bivši cesarjev namestnik v Santungu.

DELO ŽELI DOBITI

Slovenec srednje starosti želi dobiti delo na farmi pri slovenski družini ali pri Nemcih. Delo na farmi razumem sploh vse vrste. Plača po dogovoru. Vsa pisma za dogovor naj se pošljejo na naslov: Slovenski Farmer, 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

NOVA MOČ!

Radite ali ste utrudeni, nezavestni, ali vam sploh ne pomaga zdravila, ki pomagajo ubiti do jedi, napajo in poškodujejo. Naredite občutljiv pri vsi vašem zdravju.

SEVERA'S ESORKA

NA PRODAJ. — Stare Furnace peči. Lastnik vam jih postavi na lahke obroke. Tudi ena peč na gorko vodo in ena na saparo z vsemi radiatorji. Pokličite na telefon: Cedercrest 0760. — (Adv.)

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilnih, črtnanih in izločenih članov naznaniti upravitelju Prosvete, da se lahko točno vredni imenih za pošiljanje lista Prosvete. Imena in naslove, katere pošljejo glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravitelju ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalašč zato pripravljeneh listinah vse naslove upravitelju Prosvete posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravitelju naj tudi pošljete na naslov:

Upravitelju "PROSVET" 2857 S. Lawndale Ave., Chicago

NAROČNINE lahko tudi pošljete na naslov:

Upravitelju "PROSVET" 2857 S. Lawndale Ave., Chicago

NAROČITE SI K N J I "AMERIŠKI SLOVEN"

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA